Адлигат

Удружење за културу, уметност и међународну сарадњу АДЛИГАТ

Музеј српске књижевности

Музеј књиге и путовања

Библиотека ЛАЗИЋ (од 1882)

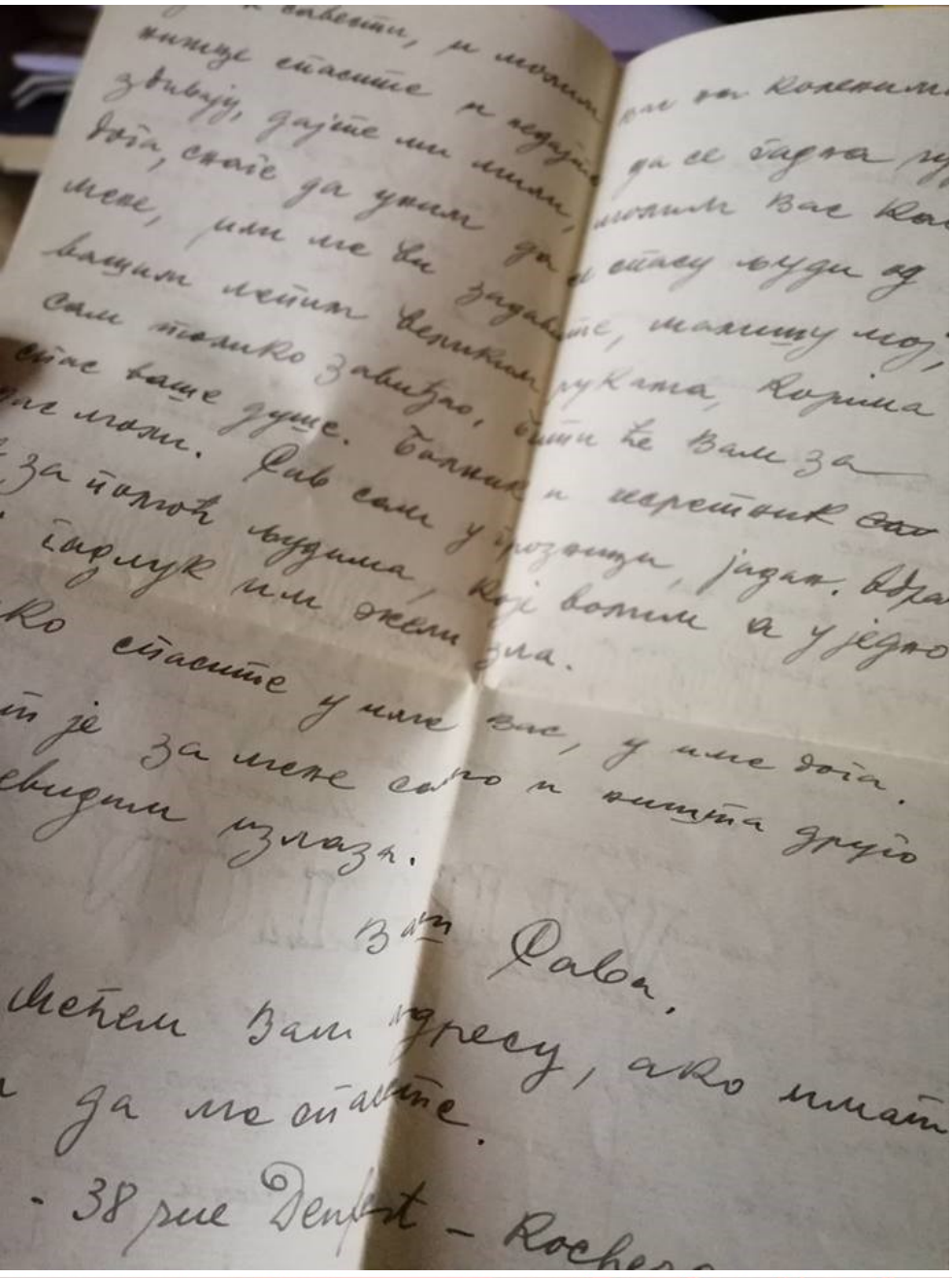

СРБИЈА МЕЂУ КЊИГАМА

ДНЕВНИК АДЛИГАТА

ФЕБРУАР 2018

ИЗВОД ИЗ САДРЖАЈА

Поклонили смо...
учинили смо...

Наставља се акција поклањања књига затворима
Превод за Музеј Анди 1972 из Монтевидеа
Поклон националној библиотеци Финске
Помоћ оснивачима, донаторима и пријатељима Удружења

Примили смо...
Учинили су нам...

Данило Киш и Ивана Димић
Вредан прстен из XIV века, устаничко оружје и други дивни дарови
из документације Тање Крагујевић
Дани сећања, Стеван Крагујевић (1922-2012)
Буда и памук
Књиге из библиотеке колекционара Зорана Павловића
Књиге из библиотеке професора Венечанина
Адлигат добио још 17 писама Саве Шумановића
Породица чије презиме значи вековима – Интервју са оснивачем Даницом Леко
Донација Дечјег културног центра
Донација археолога др Марка Поповића
Говор Ким Ил Сунга

Нови чланови Адлигата

Мирјана Анђелковић, Цвијета Месић,
др Марко Ђ. Поповић

In memoriam

Преминула је хероина српске културе, бака Милена Станковић из Кумодража

Медији и ми

Политика: Реткости које свет жели да види
Репортажа о Павлу Вуисићу - РТС
Енглески блог о Адлигату
City Magazine о нама
Снимање емисије „Квадратура Круга“

Промене у Адлигату - инфраструктура

Селидба собе Латинске Америке и формирање канцеларије - собе СКЗ на Бањици
Припремање легата Петра Пајића за отварање
Збирка Северне Европе, Бенелукса и Балтичких земаља

Различите активности

Сарадња са Математичким институтом на очувању и презентацији заоставштине Мике Петровића Аласа
Потписана дела са белешкама књижевника Драгана Лакићевића
Пренос 270 кутија материјала
На 40. Сајму туризма
Нови проспекти и визит карте
Припрема пројеката за конкурсе
Проблеми са грејањем

Избор посета и дружења

Делегација из Министарства културе и информисања
Посета Интернационалног клуба жена
Посета представника Војног музеја из Париза
Посета оснивача и амбасадора Адлигата Душице Вуковић Богдановић из Лондона
Посета Игора Бојовића, Иване Дедић и Бранка Станковића
Посета потомака књижара Светислава Б. Цвијановића и професора Душана Пухала
Посета представника Амбасаде Финске`
Посета Александре Нинковић Ташић са породицом
Посета првог секретара Амбасаде Алжира
Посета из Швајцарске
Посета представника Новосадског сајма
Посета Жарка Ракића, главног и одговорног уредника „Политике“
У посети колекционару маски
Дружење са Милованом Данојлићем

11. 2. 2018

Вредан прстен из XIV века, устаничко оружје и други дивни дарови

Удружење Адлигат на поклон је добило вредан прстен из XIV века искован у Новом брду, наушнице из XVI века из Призрена и оружје, међу којим се налазе и примерци који су били коришћени у време Првог српског устанка – турски јатаган и устанички пиштољ.

Поклон је дар оснивача Адлигата, књижевнице Тање Крагујевић и професора Василија Винце Вујића. Овај изузетан накит је, путем колекционарске размене, Василије набавио као поклон својој супрузи Тањи пре више деценија.

Прстен из друге половине XIV века највероватније је дело локалних занатлија из Новог брда, што му даје посебну важност. Изразито је женски, што га чини још ређим. Очигледно је припадао највишем сталежу, члановима владарске породице, породице великаша или најбогатијим члановима градског сталежа.

Овај накит је важан траг српске историје пошто сведочи о рударству и вештини српских занатлија, а Србија је у оба ова сегмента у то време била у самом врху Европе и света.

Доктор Марко Поповић, археолог који води истраживања, конзервацију и презентацију остатака фортификације Новог брда, под окриљем Унеска, истакао је да је прстен савршен примерак, несумњиво са Новог брда из друге половине XIV века.

„Очигледно је дуго био ношен, током неколико генерација. Вероватно је био преношен са једне генерације на другу. Он свакако спада међу најбоље примерке српског средњовековног прстења“, оценио је Поповић.

На прстену се налази избледео ћирилични натпис, за чије дешифровање ће бити ангажовани најеминентнији историчари. Очекује се да се, по дешифровању натписа, открије за кога је тачно направљен.

У Новом брду налазили су се неки од најважнијих европских рудника и радионица за израду накита од злата и сребра. Средњовековна слава Србије у великој мери је остварена захваљујући рударству. Само је на Новом брду годишње вађено и по седам тона сребра.

У овом граду свој новац су ковали Стефан Дечански, цар Душан и кнез Лазар, а вероватно и други српски владари.

Ново брдо је у оквиру Србије уживало посебну аутономију. У једном тренутку, према проценама историчара, имао је између 5.000 и 10.000 становника, био је већи од Београда и Смедерева. Поређења ради, у то време је Лондон имао 40.000 становника!

Новобрдска тврђава је најбоље урађена и пројектована грађевина у средњем веку у српским земљама. Овај српски град Константин Филозоф је описао као град сребрни и уистину златни. Основан крајем XIII века, брзо је постао најпознатији град средњовековне Србије, све до коначног турског освајања 1455. године.

Крајем XVI века почињу пустошење и прогони хришћана, а баш из тог доба су сребрне наушнице са позлатом и драгим каменом направљене у Призрену.

Због развијеног рударства Стефан Лазаревић је донео познати Закон о рудницима, који је био други у Европи и који је важио и наредних векова у Османском царству.

Василије Вујић поклонио је и неколико комада драгоценог оружја из збирке свог деде, славног колекционара Јоце Вујића. Адлигат формира Збирку Јоце Вујића, на успомену на овог српског великана. Устанички јатаган и сабља, вероватно, високорангираног Турчина на сликовит и помало застрашујући начин приказују бурни период српске историје.

Јоца Вујић је, очигледно, био пасионирани сакупљач оружја. У својој збирци имао је више десетина оружја и сабљи од XVII до почетка XIX века. Његов унук, Василије Винце Вујић, такође је љубитељ оружја, а у војсци је чак добио награду за најбољег стрелца. Када је први пут пред нас изнео гомилу сабљи и пиштоља старих неколико векова, играјући се са њима шармантног осмеха,

деловао је као неустрашиви харамбаша, прекаљени борац против Турака, који је управо изашао из народних песама.

Овога пута драги Василије нам је поклонио један ханџар, једну француску сабљу и један пиштољ, као и арбију (харбију - шипку од железа или тврдог дрвета којом се набија набој у цеви пушака кремењача и која служи и за чишћење тих пушака) за коју у *Каталогу* свој музеја, Јоца Вујић каж е: „Арбија, дршка од сребра. Донео 1916, из Скадра др Бранко Пецарски."

О овим важним поклонима извештавали су Танјуг, Блиц, РТС, Радио-телевизија Војводине, Новости и многи други медији. У својим извештајима медији су напоменули да све већи број драгоцености, важних за историју Србије и света, приказаних на занимљив и приступачан начин, привлачи велики број посетилаца у Удружење Адлигат, те да није реткост да туристи из далеких земаља долазе у Србију само због обиласка Адлигата. Медији су приметили и да је наше Удружење веома омиљено међу дипломатама, те да су нам, само у току једне недеље у фебруару у гостима биле дипломате из Финске, Алжира и Еквадора.

11. 2. 2018
Предмети из збирке Јоце Вујића

Професор Василије Винце Вујић, оснивач Адлигата, човек ведрог, снажног духа који се са поносом угледа на свог деду, славног Јоцу Вујића, одлучио је да за Збирку Јоце Вујића, коју формирамо у Адлигату, дарује још изузетних предмета из дедине колекције.

Медаље са ликовима Павла Шафарика и Ђорђа Вајферта

Василије Винце Вујић и Виктор Лазић проналазе предмете у Каталогу Музеја Јоце Вујића писаном његовом руком

Јоца Вујић је чувао у својој колекцији две медаље: једну са ликом Павела Шафарика (1795-1861), а другу са ликом Ђорђа Вајферта (1850 - 1930).

Павле Јосиф Шафарик био је писац, историчар и лингвиста словачког порекла. У великој мери је утицао на филологију српског језика у XIX веку, с обзиром на то да је подржавао рад Вука Стефановића Караџића. Име Шафарика треба да буде убележено као име пријатеља српског језика, писца прве историје српског језика и једног од најзначајнијих српских библиографа свих времена.

Ђорђе Вајферт (1850—1937), један од оснивача и гувернер Народне банке Србије (26 година), власник најпознатије српске пиваре који је, као власник више рудника, постао творац модерног рударства у Србији. Након неколико година експлоатације Борског рудника, постао је један од најбогатијих индустријалаца у Србији.

Ђорђе је дарежљиви добротвор и мецена културних и хуманих установа и пријатељ науке. У своје време био је највећи индустријалац у Југославији.

Током српско-турских ратова Вајферт се придружио српској војсци као добровољац. За показано јунаштво у српској војсци примио је орден за храброст. По његовој жељи, од свих медаља и признања које је добијао за живота, једино је ова медаља заједно са њим отишла у гроб.

Током 1893. године Ђорђе Вајферт је основао је фонд за помоћ глувонемој деци. Током Првог балканског рата, 1912. године Вајферт је дао новац за 60.000 векни хлеба које су биле даване најсиромашнијим породицама у Београду.

Своју нумизматичку збирку са 14.114 примерака новца, у којој су сједињене збирке његовог оца и брата, поклонио је Београдском универзитету. Колекцију златних, сребрних и бронзаних медаља је поклонио Народном музеју, а велику колекцију скица и старих слика Београда Музеју града Београда.

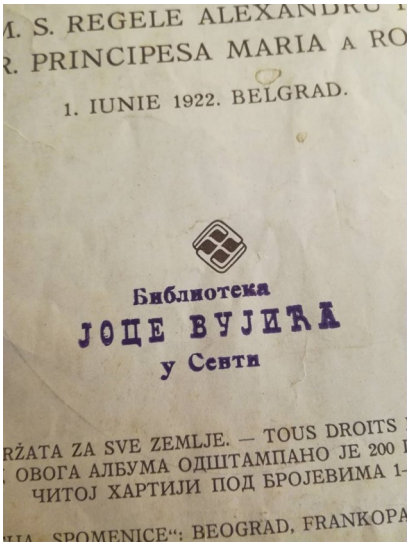

Из архиве Јоце Вујића

Јоца Вујић је водио уредне инвентарне књиге о личној библиотеци и предметима које је сакупио за свој музеј, који је желео да отвори у Сенти, са идејом да касније целокупно музејско богатство пресели у Нови Сад како би било доступније изучаваоцима и посетиоцима. Његова библиотека је бројала више од двадесет хиљада књига. Један вредан поклон, од 250 раритетних књига, који је упутио Вујић, био је темељ оснивања стручне библиотеке Филозофског факултета у Скопљу, 1921. године, док се фонд старе и ретке књиге Универзитетске библиотеке у Београду и даље већим делом ослања на Јоцине дарове.

Сада су нам поклоњене три фасцикле са евиденционим листићима Музеја Јоце Вујића - делови који се односе на уметност, археологију и нумизматику. Вредан траг о једном колекционарству и пасији, као и о предметима, од којих су многи сада расути по разним институцијама а неки и изгубљени.

Из Јоцине архиве поклоњена је и фотографија Бранка Радичевића на којој се налази белешка сликара, ерудите и академика Стевана Тодоровића: "Познавао сам Бранка лично те овим тврдим да је ово Бранкова слика." На основу ове фотографије сликар Јован Поповић је урадио познати портрет Бранка Радичевића, уље на платну, који се и данас налази у кући Јоце Вујића у Сенти.

Поклоњена је и публикација "Споменица венчања Њ.В.Краља Александра са Њ.В. Принцезом Маријом од Румуније", издата 1922. године у тиражу од 200 примерака. На овом примерку се налази печат библиотеке Јоце Вујића. Уз ову књигу поклоњена је и фотографија принца Александра Карађорђевић II испред портрета његовог деде, са потписом престолонаследника.

Посебно су нам драге разгледнице и честитка за Нову годину које је Јоца Вујић упутио свом старијем брату Васи.

Писмо Уроша Предића Јоци Вујићу

Урош Предић и Јоца Вујић су били дугогодишњи пријатељи. Предић је урадио најпознатији Вујићев портрет, који се чува у Кући музеју Јоце Вујића у Сенти. О сликању овог портрета Урош је у свом Дневнику записао: „Док сам био запослен Ловћеном, накупило се доста других послова, највише портрета , међу којима и наш познати мецена Јоца Вујић из Сенте. Сликао сам га у његовој старинској кући у соби на углу, са ниским прозором. Моја слика је стајала близу прозора, модел је седео дубље унутра, а ја сам био заклоњен завесом. Насликан је како седи у својој великој наслоњачи, па се дешавало да су пролазници поздрављали моју слику која се налазила баш на оном месту где је он обично седео читајући."

Зато не чуди што се у Вујићевој архиви нашло и писмо Уроша Предића послато из Београда, 16.10.1932. године, које нам је управо поклоњено. Урош Предић се обраћа Јоци Вујићу са "Врло штовани господине" и моли га да посредује у случају његовог колеге, проф. Милутиновића, који је био наставник цртања у сенћанској Гимназији, али је премештен у Ћуприју. Како је ово потпуно страна средина сликару, која му "не даје никаквог подстрека за рад" а ни могућности зараде човеку који школује своју децу на страни, он би волео било које место у Војводини, како би био ближи деци, уколико има упражњених места.

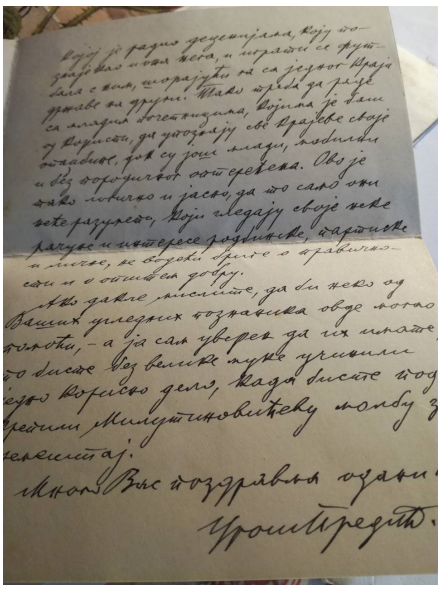

"Овде од меродавних личности не познајем никога, нити сам излазио из своје повучености, тражећи везе са онима, који ведре и облаче у овој земљи", каже Урош Предић, објашњавајући да се обраћа Јоци Вујићу на молбу свог колеге, да са свог "личног угледа, и утицаја као бивши народни посланик који познаје многе крупне личности", учини нешто да се испуни жеља професору Милутиновићу, неправедно измештеном из средине у којој је радио деценијама, И да на тај начин учини "једно корисно дело", те помогне г. Милутиновићу. Писмо се завршава речима: "Много Вас поздрављам, одани Вам Урош Предић".

Писма Алексе Ивића

Поклоњена су нам и два писма и једна дописницаАлексе Ивића Јоци Вујићу.

Алекса Ивић (1881 – 1948.) историчар и професор на

Правном факултету у Суботици. Историју и славистику студирао у Бечу код познатих стручњака Ватрослава Јагића и Константина Јиричека. Докторирао 1905. године. По завршетку студија остао је у Бечу пет година. Године 1910. изабран је за заступника (посланика) у Хрватском сабору, те исте године одлази у Загреб. Од 1912. год. ради у Земаљском архиву у Загребу. После Првог светског рата предаје југословенску дипломатску и политичку историју на Правном факултету у Суботици. Исказао се као предан архивски истраживач и историчар Срба у Хабзбуршкој монархији. Издао је доста грађе везане за Србе из бечких архива. Најзначајније му је дело Историја Срба у Војводини, објављено 1929. године.

Из архиве Стевана Крагујевића

Поклоњено је више каталога као и писмо управника Галерије Матице спрске у Новом Саду, мр Лепосаве Шелмић, снахи Јоце Вујића, Зорки Вујић, поводом изложбе у Народном музеју у Београду.

Тања Крагујевић је, овим поводом, придодала део фотоархиве свог оца, славног фотографа Стевана Крагујевића, у вези са Јоцом Вујићем, његовим изложбама, предметима итд. Из архиве Стевана Крагујевића дарован је и извод из штампе о Јоци Вујићу, који је Стеван сакупио.

Посебно је занимљива фотодокументација о Стевану Сремцу, његовој родној кући, изложби и прославе јубилеја 125 година од рођења. Поклоњен је и репринт првог броја Политике поводом Политикиног Јубилеја 1904-1979, са јубиларном марком и поштанским печатом Јубилеја. Подсећање на први број Политике, увек је и сећање на први фељтон објављен у овом листу – реч је о тексту Дим у Дим, Стевана Сремца. Како каже, у својим сећањима, Стеван Крагујевић, Владислав Рибникар је лично молио Сремца да му напише текст за први број "Политике", али је Сремац то одбијао, правдајући се да не уме да пише кратке текстове, већ само дуге... Рибникар је пристао да објави фељтон, и тако је настала приповетка „Дим у дим", чији је део објављен на насловној страни првог броја „Политике".

11. 2. 2018
Збирка професора Василија Винце Вујића

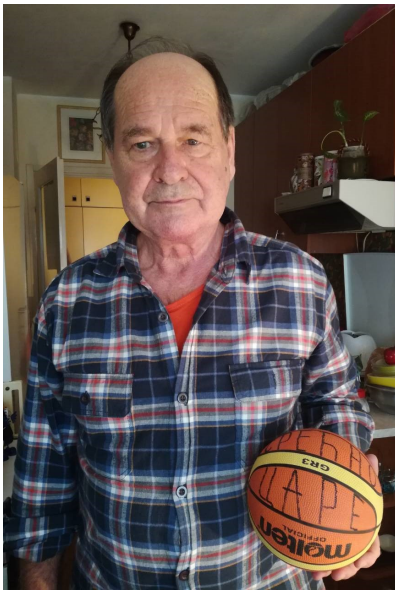

Василије Винце Вујић (1945) оснивач Адлигата, легендарни професор Земунске гимназије, унук је чувеног колекционара и добротвора Јоце Вујића. Презиме Винце добио је изричитом жељом Јоце Вујића да га његови унуци понесу у знак трајног сећања на вољену супругу Валерију Винце.

Основну школу и гимназију завршио је у Сенти. У младости се активно бавио атлетиком. Дипломирао је у Београду на Државном институту за физичку културу (ДИФ), 1968. године.

Као професор физичког васпитања радио је у Земунској гимназији, од школске 1969. све до пензонисања, 2010. Добитиник је врхунског признања колектива – Платинске плакете Земунске гимназије, али и ручног сата, дара колектива – "Легенди Земунске гимнезије". У аналима ове елитне школе остаје упамћен као професор са најдужим радним стажом проведеним искључиво у овој Гиманазији – од почетака до краја радне каријере.

Током студирања, добио је више стручних признања за посебна усавршавања, а у току педагошког рада више значајних признања за постигнуте резултате и успехе у раду са ученицима које је за такмичења различитиха усмерења и формата, припремао и предводио.

Василије Винце Вујић супруг је песникиње Тање Крагујевић Вујић, такође рођене у Сенти. Венчали су се у родном граду 1974. године. Живе у Земуну.

Василије је овом приликом Адлигату поклонио петнаестак медаља, повеља и захвалница које је добијао претходних деценија укључујући већи број медаља за остварене резултате на општинским, градским и републичким првенствима.

Најсимпатичнији поклони свакако су кошаркашка лопта са натписом "Срећно царе!" и потписима колега коју је Василије добио као поклон када је одлазио у пензију и стартни пиштољ чијим је пуцњем много пута Василије означавао почетак трка својих ученика на атлетској стази.

Саставни део овог поклона чине фрагменти из штампе и фотографије, као и поклони које је Василије добијао од његових ученика, касније успешних професора, адвоката, лекара, просветних радника, као што су на пример кристални пехар, симбол успеха, украсни нож за сечење папира итд.

11. 2. 2018
Из документације Тање Крагујевић
Дани сећања, Стеван Крагујевић (1922-2012)

Тања Крагујевић потписује своја дела

Оснивач Адлигата, књижевница Тања Крагујевић, поклонила нам је део своје личне архиве везане за свог оца, славног фотографа Стевана Крагујевића.

У поклоњеном фонду налазе се материјали о изложби о Стевану Крагујевићу одржаној 17.4.2012. године у Сенти, поводом десет година од његове смрти и деведесет година од рођења. Тања нам је, овом приликом, поклонила и две спомен карте са поштанском марком издатом овом пригодом и жигом, као и решење ПТТ Србије о изради и употреби пригодног поштанског жига.

Поклоњена нам је и фоторепродукција вовчанице од 5000 динара, за коју је коришћен Стеванов фотос Јосипа Броза Тита, која је издата 1. 5. 1985. На новчаници се може видети Стеванов потпис, који је лично ставио на примерак из архиве г. Имре Белеца.

Стеван Крагујевић начинио је низ фотоса који чувају успомене на родне и породичне куће – Вујића и Крагујевића. Његови пријатељи, уметници, на те мотиве су урадили своје варијајације. То су били Сенћани, који су годинама са њим пријатељевали – сликар аматер, акварелиста Нестор Славнић (1921-1996), као и чувени сликар, графичар и минијатуриста Кароль Андрушко (1915-2008). Они су своје радове слали Стевану у Београд, различитим поводима, некада и у виду новогодишње честитке, како би обрадовали њега и породицу. Андрушкови радови, посебно линорези, познати су и из његових посебних уметничких збирки, или су настали као посебан дар породици Крагујевић.

Кароль Андрушко је са Стеваном 1988. године, поводом Дана града Сенте, реализовао и једну посебну мини-књигу посвећену Сенти, која је урађена као збирка Андрушкових оригиналих дрвореза изрезбарених према мотивима Стеванових фотографија Сенте и Тисе, и отиснутих у 200 нумерисаних примерака, а у сваком се налазе и потписи оба уметника. Књига је привукла велику пажњу медија, јер се одликује квалитетном израдом и минијатурним форматом - 4 х 5 цм. Удружењу Адлигат сада је покоњен тридесет и трећи примерак ове књиге и то са Стевановом посветом „Тањи и њеном супругу“. Андрушко је иначе био и познати екслибриста.

Посебно мини издање свог оригиналног линореза у ручном отиску – са панорамом Сенте – Андрушко је поклонио свом пријатељу Стевану Крагујевићу, 1985. Књижица је рађена у димензијама 6х4,5 цм, али када се отвори савијени отисак линореза се развија у дужини од 50 цм! Један примерак се сада, такође, може видети у Адлигату.

Дирљива су прва писма Тање Крагујевић родитељима који су шест деценија провели у љубави. Писма је Тања тек недавно пронашла и сада их је поклонила за свој и Василијев легат у нашој институцији, као и њихове преснимке на ЦД-у. Сачувана су у посебној кутији Тањине мајке Лепе Крагујевић у Дому Крагујевића у Светогорској 33 у Београду. Писана су у Сенти, и из њих се види колико Тањи, која је тада имала седам година, родитељи недостају, будући да су се раније преселили у Београд како би створили услове за даљи породични живот и Тањино школовање. О Тањи су се старале њене баке, првенствено бака по мајци. Пронађена после пуне 64 године у породичном дому на који су и адресована, већ показују знатну избледелост – али свакако не и ону у срцима родитеља који су их деценијама чували, па и тадашње мале и неспретне креаторке која их је писала, а након толико времена и у сасвим другој животној доби пронашла – тамо где и припадају – у породичном гнезду.

У архиви Тање Крагујевић чувају се не само њена дела, већ и многобројне антологије у којима је заступљена и часописи у којима су објављивани њени радови. Сада нам је Тања поклонила још једну такву антологију, овога пута двојезичну, на српском и немачком језику, коју је приредио Јохан Лавунди „Од А до Ш. Осам векова српске поезије“. Ту је и фасцикла са избором приказа о овој песникињи.

Тања нам је поклонила још својих књига и мноштво фотографија које прате важне догађаје из њеног и Василијевог живота, као и доста ситних предмета које за овај диван брачни пар имају емотивни значај. Ту су фотографије са додела награда, фотографија са Евом Липском, затим фотографије важних породичних тренутака али и врхунске фотографије Стевана Крагујевића, као нпр. фотографија познатих „Гушчарица“, прве колорне насловне странице илустрованог часописа Дуга (бр. 313), која је прославила Тањиног оца и постала симбол његове професионалне каријере.

Нарочито су занимљиви отисци у олову из старе штампарије „Политике“, са именима Тање и Василија – дар Стевана Крагујевића Тањи и Василију.